

Theodorus Van der Groe

Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft hij mij omgedaan. Jesaja 61 vers 10.

De profeet Jesaja, die onder al de profeten van het oude testament het meeste Evangelisch licht gehad heeft en het diepst in de schatkamer van Christus' heerlijkheid is ingeleid geweest, vertoont ons hier in de woorden van onze tekst, het gelovige bondsvolk van de Heere in het algemeen, en ieder lid daarvan in het bijzonder, zich geheel verheugende en verblijdend in de God en rotssteen van hun heil, en in de grote zaligheid, die hen de Heere had bewezen. Wij weten, - zoveel onder ons zijn verwaardigd geworden enigszins duidelijk en onderscheiden God en de zaligheid te hebben leren kennen, - hoe God de Heere voorkomt en waarlijk is de God der blijdschap en Zijns volks verheuging. Och, mocht het maar meer van ons bij bevinding en bij licht gekend worden. Zolang een mens onbekeerd is en buiten God en Zijn gemeenschap leeft, verstaat, noch weet hij in het minste niet, wat het is, zich in God te verblijden en te verheugen en in hem zijn eeuwige zaligheid te vinden, want hij kent God dan niet, en al gedachten die de mens dan van God maakt, zijn ten enenmaal vals, verkeerd en vleselijk. Hij dient met die van Athene een onbekende God, en al vreugde en vergenoeging, die hij dan voorwendt in God te vinden, is maar een ijdele en ingebeelde schijnvreugde, een vleselijke vreugde, die hij van de duivel en van zijn arglistig hart ontvangt. Een vreugde, daar het eveneens mee gelegen is, als onze profeet Jesaja schrijft, hoofdstuk 29: 8, *Het zal zo zijn, gelijk wanneer een hongerige droomt, en ziet, hij eet. Maar als hij ontwaakt, zo is zijn ziel ledig.* Maar heel anders is het met Gods volk, de ware bekeerden, aan welke de Heere Zichzelf in het verbond door Christus Zijn Zoon, heeft ontdekt en bekend gemaakt, deze alleen weten recht wat het is, God te hebben en te genieten voor de God der blijdschap van hun verheuging, want de zonde der gerechtigheid heeft hun duistere zielen komen beschijnen, en hen God in Zijn beminnenswaardigheid, algenoegzaamheid en heerlijkheid geopenbaard, zodat hun harten geheel op de God zijn verliefd geworden, en Hem tot het enige Voorwerp van hun liefde, hoogachting, aanbidding, blijdschap en verlustiging hebben verkoren en omhelsd. Uitroepende met Asaf: *wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij niets op aarde*, Psalm 73: 25. Zo is dit dan de taal van elk vroom bondeling van de alleen beminnelijke Jehovah, als het hem gegund mag worden in Christus toegang te hebben tot zijn heerlijkheid en volle algenoegzaamheid. *Ik ben zeer vrolijk in de Heere.*

Wij zullen deze dingen hier voor uw aandacht niet breder openleggen, noch ons in een nader verklaring van onze tekstwoorden inlaten, omdat wij deze stof uit onze Heidelbergse Catechismus zullen moeten verhandelen, want wij zijn met de verklaring van de 33^e Zondag,

sprekende van de bekering van de mens, zover gevorderd, dat wij de twee eerste vragen te weten de 88^e en 89^e, in enige predicaties voor uw aandacht hebben opengelegd en verhandeld, en nu tot de 90^e vraag zouden overgaan. Onze Onderwijzer brengt de gehele bekering, volgens Gods woord, tot deze twee stukken, *een afsterving namelijk van de oude en een opstanding van de nieuwe mens*. Het eerste stuk namelijk, de afsterving van de oude mens, is van ons in vier predicaties breedvoerig verhandeld, nu moeten wij op dezelfde wijze ook beschouwen wat er is van het andere stuk, namelijk de opstanding van de nieuwe mens, zijnde die heerlijke staat van zaligheid, genade en licht, in welke al uitverkorenen door geloof en bekering gesteld worden. Dit is weer een stof, geliefden! daar men niet recht kan inzien, als bij des Heeren eigen licht, want alles wat er behoort tot de opstanding van een nieuwe mens in ons, door de bekering, zijn dingen die van de Geest van God zijn, die van een natuurlijk mens niet verstaan, noch geestelijk onderscheiden kunnen worden. En daarom, het behage de Heere Zijn licht, Geest en genade over ons uit te storten, de deur des woords zelf voor ons te openen, ons in de zielzaligende waarheden, die er te verhandelen staan, van nabij in te leiden en ons bij dezelve in overeenkomst van onze toestand recht werkzaam te maken tot eer van God, en tot zaligheid voor ons. Amen.

De Onderwijzer, hebbende ons dan nu opengelegd hoe er in de bekering een oude mens komt of te sterven, en de wijze, waarop zulks toegaat en geschied, gaat nu verder over tot die heerlijke en zaligen staat van genade, van die nieuwe mens, die door het afsterven van de oude mens wordt opgericht en zijn beginsel ontvangt. Want dat moet wel worden begrepen, toehoorders! De oude mens der zonde en der verdorvenheid sterft niet in de bekering, of het geschiedt om een gehele nieuwe mens in de plaats daarvan op te richten. De bekering is een afsterving van iets ouds, en een opstanding van iets nieuws. De uitverkorenen leggen in de bekering hun vorige zondeleven af, en ontvangen een geheel nieuw leven in de plaats daarvan. Zo leert ons Paulus, Kol. 3: 3, daar hij van de gelovigen schrijft, dat zij waren gestorven, en dat hun leven verborgen was met Christus in God. Nu, dat nieuwe leven, dat Gods kinderen dan ontvangen, als zij aan zichzelf, aan de wet, en aan de zonden komen te sterven, en door het geloof in Christus overgaan, wordt ons in de Heilige Schrift onder de benaming van een nieuw schepsel, of een nieuw mens voorgesteld, omdat de mens daardoor geheel vernieuwd en veranderd wordt. Maar het zal er nu maar op aankomen, recht te begrijpen wat eigenlijk het werkzame leven van deze nieuwe mens is, en waarin dezelve eigenlijk met zijn opstanding bestaat. Hier handelt nu onze Onderwijzer eveneens als hij heeft gehandeld met het afsterven van de oude mens. Hij vraagt zijn leerling vr. 90, wat is de opstanding des nieuwe mensen, en doet hem daarop antwoorden, dat het is een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde naar de wil Gods in al goede werken te leven. Gelijk de afsterving van de oude mens in twee aan elkaar zeer nauw verbonden stukken bestond, zo bestaat de opstanding van de nieuwe mens ook mede in twee stukken, die een allernauwste betrekking hebben op en tot elkaar, waarvan het eerste is een hartelijke vreugde in God door Christus, en het tweede een lust en liefde naar de wil Gods in al goede werken te leven.

Wij zullen van deze twee stukken mee afzonderlijk voor uw aandacht handelen en ons voor het tegenwoordige ophouden met het eerste.

De Onderwijzer gewaagt dan ten

1. Van een vreugde in God, die hij ons
2. Wat nader beschrijft.

- a. Van haar hoedanigheid, als zijnde hartelijk.
- b. Van haar oorsprong, als komende van of door Christus.

1. Wat vreugde in het algemeen is, toehoorders! weten wij allen bij bevinding. Het is een zoete beweging en aandoening van de ziel, spruitende uit enig heilzaam, voordelig en vermakelijk goed, dat de ziel zich voorstelt reeds dadelijk te bezitten, of dat zij hoopt in het toekomstige te zullen bezitten. Nu is het met onze menselijke natuur zo gesteld, toehoorders! dat wij onmogelijk geheel zonder zo enige vergenoeging of vreugde van de ziel kunnen zijn. Onze ziel moet altijd iets hebben, waarin zij zich weet te verlustigen, of zij zou moeten bezwijken, en van gebrek en droefheid versmachten. De mens is in zichzelf een zeer arm, gebrekkig schepsel, hij kan zich in en met zichzelf alleen onmogelijk vertroosten en vergenoegen. Maar hij heeft gedurig nodig, de voorwerpen die hem vreugde, troost en vergenoeging aanbrengen moeten, van buiten te ontvangen. Nu, daartoe zoekt een ieder mens zulke voorwerpen van vergenoeging voor zich, als waartoe hij de meeste genegenheid heeft, en zijn staat en gelegenheid meebrengt. De een zoekt geld en goed, de andere wereldse plezieren en vermaken, een derde kostelijke klederen, zindelijke huizen en fraai huisraad, een vierde lekkere spijsen en drank, een vijfde een goede kostwinning en een stil en onbekommerd leven. Ziet, in al zulke soorten van ijdele dingen zoeken en vinden de meeste mensen hun vreugde, lust en vergenoeging, daar geven zij hun harten en genegenheden aan over. Want zolang als een mens onbekeerd is, is zijn verstand, oordeel en wil geheel vleselijk, en kunnen dus niet anders als tot en omtrent vleselijke dingen werkzaam zijn. God en al wat geestelijk is, blijft dan voor het verduisterde en vleselijke verstand geheel verborgen.

Maar heel anders is het met het volk van de Heere. Het verstand en oordeel van de ware gelovigen en bekeerden heeft God in de wedergeboorte en bekering aanvankelijk door Zijn Heilige Geest komen openen en verlichten, en verlicht het gedurig meer en meer door de glansrijke en zielverkwikkende stralen van de zon der gerechtigheid, zodat zij de Heere en Zijn algenoegzame deugden en volmaaktheden komen te beschouwen en te kennen, en die zo uitnemend dierbaar, heerlijk en beminlijk vinden, dat zij geen andere voorwerpen van vreugde en verlustiging voor hun zielen kennen of begeren, als de Heere met zijn dierbare volheid en algenoegzaamheid in Christus Jezus. Want dat kan niet anders zijn, mijn toehoorders! als de mens bekeerd wordt, dan ontvangt hij verlichte ogen van zijn verstand, en wordt duidelijk overreed, eensdeels van zijn zondigheid, gruwelijkheid en verdoemelijkheid, anderdeels van zijn allerdiepste ellende, onmacht, rede en radeloosheid, zodat hij van zichzelf afgezet, en van alles losgemaakt en ontbloot wordt. Nu komt Christus, de Zon der gerechtigheid en het grote Licht der wereld, over zo een op te gaan, nu aanschouwt hij hier de Heere Jezus, en leert hem kennen als een van de Vader aangestelde Middelaar, Zaligmaker en Verlosser van goddeloze vloek- en doemwaardige zondaren, die in zichzelf geheel verloren en diep ellendig zijn. Hij vindt in de Heere Jezus het rechte tegengif tegen al zijn gebreken, en wordt zoveel dierbaarheid, macht, volheid en algenoegzaamheid in Hem gewaar, dat hij zich onmogelijk langer van hem kan onttrekken. Maar zichzelf zo zondig, ellendig, verdoemelijk, machte- en krachteloos als hij is, naar de Heere Jezus moet toewenden, en zichzelf tot verkrijging van al zaligheid en genade geheel met Hemzelf en Zijn volheid moet verenigen, en zich aan hem overgeven, ziende de Heere Jezus machtig en gewillig om alles om en niet aan hem te doen en te geven. Wanneer een zondaar alzo ogen des geloofs ontvangt om op Jezus te zien, handen en armen om hem aan te grijpen, voeten om tot Hem te komen, en een hart om zich in Hem te verliezen, dan wordt hij ook dadelijk door deze Middelaar gebracht en geleid

tot God de Vader. De Vader komt hem dan in Christus als een God van zaligheid, ja van volkomen zaligheid voor, hij beschouwt zichzelf dan in en door Christus met die God bevredigd en verzoend. Hij merkt die God nu aan als zijn algenoegzame Verbonds-God, Die geen lust heeft in de dood van de stervende zondaars. *Die de wereld zo lief gehad heeft, dat hij Zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat een ieder, die in hem gelooft niet verderve, maar het eeuwig leven hebbe.* Hij beschouwt die God nu in en door Christus Zijn Zoon enigszins duidelijk en met een opgehelderd oog van het geloof, in zijn oneindige goedheid, dierbaarheid, beminnelijkheid en onbeschrijfelijk heerlijke deugden en volmaaktheden, zodat hij niet anders kan, dan op die God met zijn gehele hart te verlieven en prijs te stellen op Zijn zalige nabijheid, gunst en gemeenschap.

Daar het nu aldus in de ziel komt toe en om te gaan, toehoorders! daar kan het niet anders zijn, of er ontstaat in het hart van zo'n gelovig en bekeerde zondaar een innige zielsverlustiging, vergenoeging, lust, vreugde en blijdschap in God door Christus. Zodat God in Christus het enigste en hoogste voorwerp wordt van al zijn vermaak en verlustiging. Het hart wordt dan, door het gevoel van Gods liefde en door de beschouwing van zijn allerbeminnelijkste dierbaarheid, gadeloze heerlijkheid en zalige algenoegzaamheid, in en door Christus Jezus, zodanig ingenomen, vervuld en verwijderd, dat het onmogelijk is, om recht uit te drukken wat een hartelijke, innige en tedere vreugde en blijdschap er dan in God gesmaakt en ondervonden wordt. De hele wereld, met alles wat daarin is, kan het honderdste gedeelte van die vreugde en blijdschap niet aanbrenge, die er in God gesmaakt en ondervonden wordt, wanneer de ziel enigszins tot zijn nabijheid en gemeenschap in Christus wordt toegelaten; dan komt de hemel in het hart, wanneer God in Christus gekend en van de bekeerden zondaar voor de God van zijn heil aangenomen en omhelsd wordt. Tevoren, eer de mens bekeerd wordt, geniet hij veel blijdschap en vergenoeging in de ijdele dingen van de wereld. Maar als de mens in Christus tot God gebracht wordt, o! dan ondervindt hij, dat hij nog nooit van al zijn leven enige ware en rechte blijdschap gekend of gesmaakt heeft. Deze vreugde in God blust al andere vreugde en blijdschap zodanig uit, dat de ziel moet uitroepen en belijden, dat er buiten God geen ware noch wezenlijke vreugde in enig ding, hoe aangenaam en begeerlijk het ook zou mogen zijn, is te vinden. Dan smaakt de ziel in God en zijn dienst en gemeenschap zoveel onuitsprekelijke zoetheit en zaligheid, dat alles, wat buiten God is, geheel als schade en drek neervalt. Dan wordt God als het fijne goud op dat stof gelegd, Job 22: 24; ja dan verheugt en verlustigt zich de ziel zodanig in God, dat zij moet uitroepen met Asaf, Psalm 73: 25, wien heb ik nevens u in de hemel, buiten u lust mij niets op aarde. En deze nu is die zalige vreugde in God, waartoe de mens gebracht wordt in de bekering. Van tevoren als God de uitverkoren zondaar nog zo in Zijn algenoegzaamheid voorkomt, en zich in Christus aan zijn ziel uitlaat, vertoont Hij Zich meer in Zijn wrekende gerechtigheid en heiligheid. Dan wordt de zondaar meest alleen gezet en bepaald bij zijn zonden, ellenden en rampzaligheid, waarover hij dan met een hartelijke droefheid bevangen, met tranenbrood gespijsd, en met berouw en leedwezen aangedaan wordt. Maar wanneer hem God in Christus als een algenoegzaam Verbonds-God aan de ziel komt bekend te maken en mee te delen, dan worden de tranen van de ogen afgewist, dan ontvangt de gelovige en bekeerde zondaar, sieraad voor as, dan wordt God de God van blijdschap van zijn verheuging, in wie hij dan niet kan nalaten op het allerinnigste, tederste en hartelijkste te verlustigen, en te smaken en te ondervinden dat die God goed is. En dat een klein kruimpje en vonkje van zijn genieting de ziel oneindig meer blijdschap kan aanbrenge, als al de goederen van deze wereld tegelijk genoten. Dat het in de bekering van de uitverkoren zondaar zo toegaat, geliefden, leert ons niet alleen de dagelijkse ondervinding.

Maar ook het woord van God, in sommige voorbeelden van de heiligen, die bekeerd zijn geworden. Zo ging het ook met de stokbewaarder; was hij in zijn eerste overtuiging niet uitnemend bedroefd, benauwd en verlegen, zodat hij, neervallende, aan de voeten van Paulus en Silas, uitriep: *lieve heren! wat moet ik doen opdat ik zalig worde?* Maar naderhand lezen wij van hem, dat God zich in Christus als een God van zaligheid aan hem ontdekt hebbende, hij zich verheugde, dat hij met al zijn huis aan God gelovig was geworden, Hand. 16: 34. Zo vinden wij ook aangetekend van de moorman, dat hij gelovig geworden, en van Filippus gedoopt zijnde, zijn weg reisde met blijdschap, Hand. 8: 39. Deze is die zalige vreugde en blijdschap in God, geliefden! dat verlustigen in de Heere, daar wij zo overvloedig in de Heilige Schrift van gewag gemaakt vinden, en dat het verborgen en geestelijke leven van een kind Gods uitmaakt, ja, waarin het koninkrijk Gods ook gelegen is, volgens Rom. 14.

2. Om daar nu nog een weinig nader van te handelen, is het nodig, dat wij nu eerst enige weinige kenmerken en eigenschappen van deze geestelijke vreugde en blijdschap in God, uw aandacht voorstellen, waardoor dezelve van al valse vreugde der tijdgelovigen licht bij het licht kan onderscheiden worden. Want de mens, die nog onbekeerd is, weet zich soms enige valse vleselijke denkbeelden van God en zijn dierbaarheid, beminnelijkheid en goedheid, voor te stellen, volgens welke hij zich dan ook op zijn wijze in en met een onbekende God komt te verheugen en te verblijden. Daar de Satan, zich in een engel des lichts veranderende, daar wonderlijk zijn rol onder weet te spelen, om de armen en rampzalige mens te bedriegen, en hem op die valse en ingebeelde schijnvreugde in God gerust neer te zetten, hem wijsmakende dat hij God heeft leren kennen en iets van hem gesmaakt en genoten heeft, en daarom nu gewis bekeerd is. Om deze duivels listen dan nu onder de zegen van de Heere tegen te gaan, zullen wij u enige wezenlijke eigenschappen van de ware en geestelijke vreugde in God trachten voor te stellen.

a. Om dan nu de ware en geestelijke blijdschap en vreugde in God, die de bekering aanbrengt, en van Gods kinderen in een meerdere of mindere mate genoten wordt, nog wat nader te beschouwen, zo weet, toehoorders! dat deze daar de wezenlijke en onafscheidelijke kenmerken van zijn.

1. Alle ware vreugde in God heeft haar oorsprong en beginsel uit het geloof. Christus wordt aan de ziel ontdekt in zijn macht, dierbaarheid, bereidwilligheid en algenoegzaamheid. De ziel wendt en keert haar daarop tot Christus, neemt Hem aan, verenigt zich met Hem, en laat zich door Hem als de weg tot de Vader leiden. Hierdoor komt nu een zoete vreugde in God in hun hart oprijzen, welke terecht daarom van de Onderwijzer wordt genoemd *een vreugde in God door Christus*, zodat het geloof dan de grond van deze vreugde in God is, en de boom, waaraan dezelve wast; hierom wordt zij in de Heilige Schrift met nadruk genoemd: de blijdschap des geloofs, Fil. 1: 21. Petrus schrijft er van aan de gelovigen, 1 Petr. 1: 8, *in Denwelken u nu, hoewel niet ziende maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*. Zo was het ook met de kamerling en de stokbewaarder, zoals wij gezien hebben, die wanneer zij de Heere Jezus hadden aangenomen en in Hem begonnen te geloven, toen zichzelf eerst in God verheugden. Zodat het geloof en de vereniging met Christus, dan de fontein en bronader moet zijn, waaruit al ware vreugde in God moet geschept worden. Wordt de vreugde van elders anders geschept en in de ziel gebracht, zij is gewis vals en bedrieglijk, en de Satan en het arglistige hart hebben er de hand in.

2. Alle ware vreugde in God wordt genoten en gesmaakt in de nabijheid en gemeenschap van God. Wanneer de ziel door Christus tot de vader gebracht, en Hem als haar verzoende en genadige Verbonds-God komt aan te merken. De ziel moet nabij de Heere zijn, zij moet hen meer of min duidelijk en levendig, als haar God in Christus, beschouwen en Hem daarvoor aannemen en omhelzen. Zij moet met enige toe-eigening op zichzelf, bij het licht, zoveel zoetheid, dierbaarheid en beminnelijkheid in God zien en smaken, dat al haar genegenheden tot Hem worden uitgelokt en overgebogen, of anders kan er geen ware en rechte vreugde zijn in God, of plaats hebben. De ziel moet haar zo in de Heere verlustigen, dat de Heere haar waarlijk de begeerte van hun harten geeft en ze met Zichzelf voldoet, Psalm 37: 4; zodat God in Christus dan het Voorwerp van de vreugde zelf is, en niet iets anders, daar men zich over verheugt, en dat men de Naam van 'God' geeft. Gelijk het gaat met de tijdgelovigen, die zich verheugen over zaken, die beminnelijk en genoeglijk voorkomen. Maar ondertussen van God zelf afblijven, en Hem niet stellen tot de God van de blijdschap van hun verheuging. Psalm 43:2.

3. Nog eens, de rechte geestelijke en gelovige vreugde in God is een tedere, ootmoedige vreugde, die met vrees en beving vergezeld gaat. Zo vinden wij ze te samen beschreven, Psalm 2: 2: *Dient den Heere met vrees en verheugt u met beving.* Dit is dat heilig, dat gelovig, dat zielverwijderend beven, dat ontstaat uit het levendig besef en ondervinden van de aanbiddelijke hoogheid, majesteit en heerlijkheid van de Heere, die dan dieper in en op het hart gezonken ligt, waardoor de ziel op de tederste en ootmoedigste wijze met de grote, heilige en heerlijke God komt om te gaan en te wandelen, en ten hoogste bevreesd is van iets tegen Hem te doen, waardoor zij Hem zou kunnen vertoornen en zijn heiligheid onteren. Ziet, zo verheugt zich de ziel dan in de Heere, *terwijl het verderf van de Heere bij haar een schrik is, en zij niet vermag van wegen zijn hoogheid*, Job. 31: 23. Paulus noemt dit *zijn eigen zaligheid te werken met vrezes en beven*, Fil. 2: 12. Zo dit heilig vrezes en beven zich niet in de vreugde Gods inmengt, toehoorders! kan het onmogelijk een ware, rechte en geestelijke vreugde zijn. Maar het is dan een valse en bedrieglijke vreugde, die men scheidt in een onbekende God.

4. De ware en geestelijke vreugde van de ziel in God, maakt de mens wezenlijk heiliger, trekt de ziel of van al wat geen God is, verenigt haar nauw met de Heere, doet haar meer de zonde en alles wat de Heere onaangenaam is haten en vlieden, en maakt haar gewilliger, om de Heere in alles te dienen, en met een verwijderd hart het pad van Gods geboden te lopen. Dat kan onmogelijk anders zijn, toehoorders! want naarmate de ziel meer vreugde en genoegen in God vindt, wordt zij meer op Hem en op zijn beminnelijke deugden en volmaaktheden verliefd en verslingerd, zij krijgt dan de meeste zin en lust in al Zijn geboden. Niets is haar dan zo aangenaam, als zichzelf maar geheel aan de Heere over te geven en een zo beminnelijke en heerlijke God maar geheel en voor eeuwig te dienen. O, al had een mens duizend zielen en lichamen, hij zou ze graag dan aan de Heere en Zijn dienst voor eeuwig willen overgeven! Want hij ziet, gelooft en ondervindt, dat het de Heere zo waardig is, en het is zijn grootste droefheid, dat hij de Heere niet meer kan dienen en niet hartelijker liefhebben, niet tederder beminnen en niet ootmoediger met en voor Hem wandelen. Ziet, zo is de blijdschap des Heeren dan de sterkte van een ziel, Neh. 8: 11. Dan wordt bewaarheid, dat gebed van David, Psalm 119: 32, *ik zal de weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben.* Wanneer deze eigenschap ook niet in de vreugde Gods, die men heeft, gevonden wordt; als die vreugde de mens niet in al teerheid, omzichtigheid, hemelsgezindheid en nauwgezetheid voor de Heere

doet leren wandelen; als zij de ziel niet gedurig tot een innige Godzaligheid en tot een dadelijke en werkzame waakzaamheid tegen al zonden opleidt, dan is het geen ware en geestelijke. Maar een valse en ingebeelde schijnvreugde, die niet van de geest. Maar geheel van het vlees verwekt en veroorzaakt wordt.

5. Eindelijk, de ware en geestelijke vreugde van het geloof wordt ook hieruit gekend, dat zij de tederste en grootste is van al vreugde, en zelfs in het midden van al wereldse tegenspoeden en droefheden kan bestaan en die doen verdwijnen.

a. Zij is de allergrootste, dierbaarste en tederste vreugde, oneindig overtreffende al vreugde en blijdschap van deze wereld. Gods kinderen schatten haar boven al vreugde, die er wezen kan. Ja één kruimpje of vonkje van deze geestelijke en gelovige vreugde in God is hun zoeter, aangener en verkwikkelijker, dan al aardse vreugde en vergenoeging opeen gestapeld. O! een dropje van deze hemelse nectar kan hun de gehele wereld met al de ijdele vreugde ervan gemakkelijk van de hand doen wijzen, vergeten en versmaden. Zo menigmaal zij er maar eens een weinig van in hun zielen mogen smaken, kunnen zij met de dichter uitroepen, Psalm 4:8, *Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ter tijd als haar (te weten der wereldlingen) koren en most vermenigvuldigd zijn.*

b. Aan de andere kant kan deze geestelijke vreugde van het geloof in God ook in de ziel bestaan, en zelfs het meest gesmaakt en ondervonden worden, dan, wanneer Gods kinderen in tijden van druk, droefheid en zware tegenspoeden naar de wereld zijn, wanneer zij van de wereldse mensen gesmaad, gelasterd en vervolgd worden, dan kunnen zij hen nochtans in de liefelijke nabijheid van de Heere en in het gelovig beschouwen en genieten van Hem zo verlustigen en zo innig geestelijk en hartelijk verheugen en vermaken, dat zij al hun leed en droefheid zeer gemakkelijk verliezen en vergeten, en uitroepen met Gods volk, Habak. 3: 17: *Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en er geen vrucht aan de wijnstok zijn zal; dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooien afscheuren zal, en dat er geen rund in de stalling wezen zal, zo zal ik nochtans van vreugde opspringen in de Heere, ik zal mij verheugen in de God mijns heils.* Ja het kan dan zijn, toehoorders! dat Gods kinderen de grootste smaadheden, vervolgingen en overlast van de wereld kunnen uitstaan en zichzelf nochtans des te meer in de Heere zullen verblijden en verheugen, gelijk wij zo aangetekend vinden van de apostelen, Hand. 5:4, *dat zij heengingen van het aangezicht van de raad, verblijd zijnde* dat zij waren waardig geacht geweest, om zijns Naams wil smaadheid te lijden. Hier vandaan was het, dat zoveel gelovige kinderen Gods, zoveel martelaren en bloedgetuigen, oudtijds de wreedste pijnen en hardste doden al zingende, lachende en met blijdschap in de Heere hebben kunnen ondergaan; want de blijdschap van de Heere was hun sterkten.

Ziedaar, deze aangehaalde en voorgestelde dingen zijn de ware eigenschappen en wezenlijke kenmerken van de rechte geestelijke en gelovige vreugde in God, daaraan is die vreugde bij het licht zeer gemakkelijk te onderkennen van al valse, ijdele, ingebeelde en bedrieglijke schijnvreugde van de tijdgelovigen, die zij op hun wijze in God vinden. En zo hebben wij uw aandacht hiermee dan nu door de bijstand en genade van de Heere enigermate een duidelijk denkbeeld trachten te geven, wat de ware vreugde in God, die door de bekering veroorzaakt wordt, eigenlijk is en waarin die bestaat.

b. Nu schieten er nog twee dingen over, die onze Onderwijzer bijbrengt tot een nadere beschrijving van deze geestelijke vreugde in God, genomen van de rechte aard en natuur ervan, als zijnde hartelijk, en van deszelfs oorzaak, als komende van, of door Christus, welke twee stukken wij in het vervolg voor uw aandacht ook hopen te verhandelen.

Wij zullen ons nu niet ophouden met een brede toepassing van het verhandelde op onze gemoederen. Maar dat overlaten voor een volgende keer, nochtans kunnen wij niet aflaten onze toehoorders vanwege den Heere te vermanen, en op het ernstige aan te bevelen dat zij toch zichzelf bij dit verhandelde zoeken neer te leggen, en in afhankelijkheid van en uitzien naar het licht en de Geest van Heere nauwkeurig zichzelf trachten te onderzoeken, of zij wel waarlijk bij bevinding kennis hebben aan zo'n hartelijke, geestelijke en gelovige vreugde in God, als wij u daar nu vertoond hebben, dat de ware bekering de mens aanbrengt en in zijn hart werkt. Dit kan zelfs bij algemeen licht wel enigszins geweten worden, wanneer elk van ons maar eens nauwkeurig onderzoek doet op zichzelf, in welke dingen of voorwerpen hij hen dagelijks gewoon is te verheugen, te vergenoegen en te verlustigen. Wij zitten immers de gehelen dag niet te schreien, toehoorders! onze zielen druipen niet steeds weg van treurigheid. Maar wij hebben de meeste tijd iets, daar wij ons mee ophouden, onze tijd mee doorbrengen en ons mee vermaken en verlustigen. Ik ontmoet de mensen hier gewoonlijk met een vergenoegd gelaat, weltevreden, lachende en vrolijk; en het is iets zeldzaams, als ik ergens een bekommerd en bedroefd mens aantref, voornamelijk die recht en wezenlijk bekommerd is over zijn eeuwige zaligheid, zulke komen mij hier onder ons zeer weinig voor, daar elk dan dagelijks wel vergenoegd en tevreden en veeltijds blijgeestig en vrolijk is. Laten wij onszelf dan toch eens ernstig afvragen en onderzoeken, waar deze onze blijdschap en vergenoeging vandaan komt; of zij geestelijk dan of zij vleselijk is; of het hemelse dan of het aardse dingen zijn, daar wij ons zo in verlustigen; of het God is, dan of het de wereld is die ons deze vreugde en vergenoeging aanbrengt.

Och mensen! wilde u er u maar eens ernstig aan laten gelegen liggen, om dit van uzelf te willen weten, de meeste van u zouden bevinden, dat al hun vreugde en vergenoegen alleen spruit de genieting van de dingen van deze wereld, of op zijn best soms ook uit het waarnemen van enige uiterlijke plichten van godsdienstigheid. Maar dat zij die geestelijke en gelovige vreugde in God, die nu van ons verhandeld is, niet in het minste kennen of ooit gekend hebben.

Och mocht u dan van de Heere zelf daar eens recht van ontdekt en overtuigd worden, en ge u met ernst begeven tot de Heere; en bij hem aanhouden om zijn licht en geest, opdat uw blinde ogen dan nog eens mochten geopend worden, wat zou het een heilzame zaak voor u zijn, mocht het er u maar om te doen zijn, om ze zo van de Heere te verkrijgen.

De Heere verlene u, onbekeerde mensen, dan nog eens in tijd ogen om te zien, oren om te horen, en een hart om te verstaan en op te merken. Hij zij ook al Zijn volk genadig. Amen.

Gepredikt te Rijnsaterwoude en te Kralingen, voor het laatst 29 April 1781.